

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W OTWOCKU

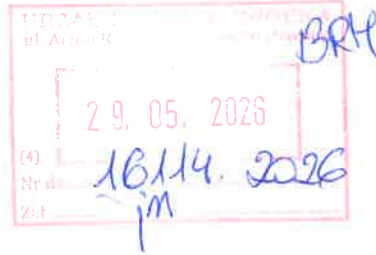
ul. Sosnowa 4, 05-400 Otwock

tel. +48 (22) 779 36 32

www.opsotwock.pl, e-mail: sekretariatops@opsotwock.pl

Otwock, dnia 29.05.2026r.

OPS.D.015.49.2026.JS

Pan Jarosław Margielski

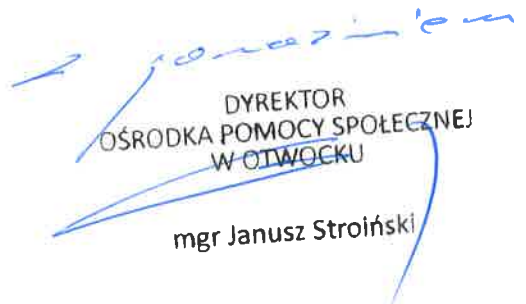
Prezydent Miasta Otwocka

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Otwocku przedkłada w załączeniu projekt Uchwały Rady Miasta Otwocka w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028, z prośbą o skierowanie dokumentu na sesję Rady Miasta Otwocka.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 2 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49 ze zm..) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny

Wobec powyższego podjęcie uchwały jest uzasadnione.

DYREKTOR
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W OTWOCKU
mgr Janusz Stroiński

W załączeniu:

1. Projekt Uchwały Rady Miasta Otwocka wraz z załącznikiem.

Projekt

**Uchwała nr/26
Rady Miasta Otwocka
z dnia 2026 roku**

**w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Wspierania Rodziny
na lata 2026 - 2028.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2026 r. poz. 662) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r., poz. 49 ze zm.) Rada Miasta Otwocka uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2026 - 2028 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Otwocka.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miasta Otwocka

Elektronicznie
podpisany przez
adwokat Jarosław
Dąbrowski -
Kancelaria
Adwokacka

 ADWOKAT
Jarosław Dąbrowski

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r., poz. 49 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny

Wobec powyższego podjęcie uchwały jest zasadne.

Z up. Prezydenta Miasta Otwocka

Krzysztof Dec
Wiceprezydent Miasta

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028

OTWOCK 2026

Spis treści

Wstęp	s. 3
I. Podstawy prawne opracowania programu.....	s. 7
II. Charakterystyka miasta Otwock.....	s. 8
III. Diagnoza sytuacji rodzin.....	s. 9
IV. Analiza SWOT	s. 12
V. Odbiorcy programu.....	s. 17
VI. Cele Miejskiego Programu Wsparcia Rodziny na lata 2026-2028.....	s. 18
VII. Realizatorzy Programu.....	s. 21
VIII. Finansowanie.....	s. 22
IX. Zakładane efekty realizacji programu.....	s. 22
X. Monitoring i ewaluacja Programu.....	s. 23
XI. Podsumowanie.....	s. 23

Wstęp

Miejski Program Wsparcia Rodziny w Otwocku na lata 2026-2028 jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w mieście Otwock w latach poprzednich. Program powstał w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025r. poz. 49 z późn. zm.) w myśl, którego gmina zobowiązana jest do opracowania i realizacji 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę. To najważniejsza grupa społeczna, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączy go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozrwalne.

Człowiek oczyma rodziny patrzy na otaczający go świat społeczny, uczy się go nazywać i klasyfikować, uznawać za przyjazny lub wrogi, swój lub obcy. W jej perspektywie postrzega sens swojego życia, formułuje własne cele życiowe i sposoby ich osiągnięcia. Tak właśnie kształtowana jest podstawowa rzeczywistość kultury, która na zawsze już stanie się symbolicznym układem odniesienia zarówno wówczas, gdy w swoim dorosłym życiu człowiek będzie twórczo rozwijał rodzinne doświadczenia, jak i wtedy, gdy będzie im własnym postępowaniem zaprzeczał. Dlatego tak istotne jest, aby rodzina funkcjonowała prawidłowo i zapewniała odpowiednie warunki do rozwoju wszystkich swoich członków, a w szczególności dzieci.

Procesy industrializacji, urbanizacji i migracji w znaczący sposób zmieniły życie całych społeczeństw i rodzin. Przeobrażeniu uległa nie tylko struktura rodziny, ale również sposób jej funkcjonowania.

Zmienił się model rodziny, zmalała liczebność rodziny, wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa i rodziny funkcjonują alternatywne formy życia rodzinnego tj. samotne rodzicielstwo, kohabitacja, związki homoseksualne, życie w samotności itp. Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku reorganizacji władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmuje matka – żona. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe

prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych.

Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiety, która stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Kobiety - matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności.

Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale również uczestniczą w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci.

W relacjach rodzinnych obserwuje się zmniejszenie dystansu pomiędzy małżonkami, a także między rodzicami i dziećmi. Wzajemne kontakty rodzinne nie są już ściśle uzależnione od pozycji zajmowanej w rodzinie. Dzieciom przyznawana jest coraz większa swoboda zachowania, a młodzież uwalnia się spod arbitralnej władzy rodziców. Ponadto obserwuje się zjawisko autonomizowania się członków rodziny od jej wpływów, czego przejawem jest zmniejszenie wspólnotowego charakteru przeżywania doświadczeń w rodzinie.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na: poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne.

Przemiany gospodarczo – kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały znaczny wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego. Pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starych, migracje oraz lokalnym tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp.

Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego

powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej. Jednocześnie zauważono niewykorzystany potencjał dalszej rodziny i otoczenia.

Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom naturalnym przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin.

W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by zarówno działania jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji itp.

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2026–2028 adresowany jest do: wszystkich rodzin z dziećmi, w szczególności do tych, które są lub mogą być zagrożone problemem niewydolności opiekuńczo-wychowawczej oraz innymi trudnościami i problemami życiowymi wpływającymi na jakość życia rodziny oraz wypełnianie jej podstawowych funkcji, rodzin w kryzysie, kobiet w

okresie ciąży, porodu i połogu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, rodzin, w których przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko, kobiet, które otrzymały informację o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu, kobiet, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, kobiet, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu: poronienia, urodzenia dziecka martwego, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obciążonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami, rodzin z dzieckiem posiadającym zaświadczenie, potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu a jego celem jest profilaktyka, wsparcie i przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Zadania w ramach Programu koncentrują się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie.

Praca z rodziną prowadzona jest także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

I. Podstawy prawne opracowania programu :

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025r. poz. 49 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026r. poz. 639),
4. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2024r. poz. 1829 z późn. zm.),
5. Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 roku (tj. Dz. U. 2026 poz. 508),
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024r. poz. 1673 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2023r. poz.2151),
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r. poz. 1939 z późn. zm.),
9. Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku (Dz. U. 2025r. poz. 1208 z późn. zm.),
10. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2026r., poz. 79 z późn. zm.),
11. Ustawa o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014 roku (Dz. U. 2024r. poz. 1512 z późn.zm.),
12. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2025r. poz. 1338 z późn. zm.),
13. Ustawa Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 roku (Dz. U. 2023 poz. 2809 z późn. zm.)
14. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U.2024r. poz. 1802 z późn. zm.)
15. Uchwała nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 (
16. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Otwocka na lata 2020-2028

przyjęta Uchwałą Nr XXVIII/296/20 Rady Miasta Otwocka z dnia 30.04.2020r.

II. Charakterystyka miasta Otwock.

Otweek to gmina miejska w województwie mazowieckim, jest siedzibą powiatu otwockiego. Położony jest w Dolinie Środkowej Wisły i Równiny Garwolińskiej na lewym brzegu Świdra. W latach 1975-1998 miasto administracyjnie należało do województwa warszawskiego. Otweek wchodzi w skład aglomeracji Warszawskiej, a od centrum stolicy oddalony jest o około 20 km. Miasto graniczy: od północy z Józefowem, od wschodu z gminą Wiązowna, na południu z gminą Celestynów i miastem Karczew, a od zachodu naturalną granicę stanowi rzeka Wisła. Według danych z roku 2025, Otweek ma obszar 47,33 km². Miasto stanowi 7,69% powierzchni powiatu. Wg Urzędu Miasta Otweek dzieli się na: Anielin, Bojarów, Jabłonna, Jabłonna-Górki, Kresy, Kresy Nadbrzeskie, Ługi, Mładz, Natalin, Soplicowo, Śródborów, Śródmieście, Świder Wschodni, Świder Zachodni, Świdry Wielkie, Świerk, Teklin, Tolin, Wólka Mładzka i Zamladz. Działania gminy zmierzają do przekształcenia Otwocka w centrum aktywności gospodarczej. Miasto kładzie duży nacisk na rozbudowę infrastruktury, prowadzi aktywną politykę inwestycyjną. Otweek jest bardzo atrakcyjnym obszarem dla inwestorów. Posiada własną infrastrukturę techniczną: oczyszczalnię ścieków i składowisko odpadów komunalnych. Posiada wiele terenów pod budownictwo mieszkaniowe, przemysł i rekreację.

Według stanu na 31.12.2025r. liczba ludności gminy Otweek wyniosła 40696 osób, z czego 53% stanowią kobiety, a 47% mężczyźni. Liczba ludności gminy stanowi 32% ludności powiatu, 0,74% ludności województwa. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 19%, osoby w wieku produkcyjnym 57%, a w wieku poprodukcyjnym 24%.

Z punktu widzenia polityki społecznej, bardzo ważną sprawą jest zdolność rodziny do pokonywania sytuacji kryzysowych i umiejętność radzenia sobie z różnorodnymi problemami życiowymi. W każdej społeczności lokalnej część rodzin przeżywa czasowe lub długotrwałe trudności i wymaga wsparcia w różnych sferach swojego funkcjonowania. Ośrodek Pomocy Społecznej w Otwocku jest jednostką organizacyjną Gminy, która realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, wyznaczone między innymi przez przepisy ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci i ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

III. Diagnoza sytuacji rodzin

Ośrodek Pomocy Społecznej w Otwocku w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej udziela pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji, której swoimi zasobami nie są w stanie przezwyciężyć. Ośrodek Pomocy Społecznej w Otwocku służy pomocą w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, poprzez udzielanie wsparcia w zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych (świadczenia pieniężne oraz niepieniężne, prowadzenie pracy socjalnej we współpracy z przedstawicielami Policji, placówek służby zdrowia, pedagogami szkolnymi). Ponadto, dzięki systematycznemu monitoringowi sytuacji rodziny przez pracowników socjalnych, podejmowaniu działań na rzecz rodzin zagrożonych występowaniem zjawiska przemocy w zakresie prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”, współdziałanie z funkcjonariuszami policji, kuratorami, pedagogami szkolnymi, służbą zdrowia i innymi instytucjami, udaje się zapobiec powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji, głównie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W przypadku braku możliwości skutecznej pomocy i interwencji składane są wnioski do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny lub zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa.

RODZINY OBJĘTE POMOCĄ W OPS W OTWOCKU W LATACH 2023 – 2025 Z PODZIAŁEM NA LICZBE DZIECI W RODZINIE

RODZINY		RODZINY Z DZIEĆMI						
ROK	OGÓŁEM	OGÓŁEM	1 DZIECKO	2 DZIECI	3 DZIECI	4 DZIECI	5 DZIECI	6 DZIECI I WIĘCEJ
2023	1179	229	91	82	33	18	3	2
2024	1099	211	81	69	36	17	5	3
2025	1069	184	71	56	36	14	2	5

Od lat niezmiennie najczęstszymi powodami przyznania pomocy społecznej jest bezrobocie,

ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

NAJCZĘSTSZE POWODY PRYZNANIA POMOCY W OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ W OTWOCKU

Powody przyznania pomocy	2023 rok		2024 rok		2025 rok	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	595	953	536	852	505	770
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	42	45	27	27	40	44
Potrzeba ochrony macierzyństwa	85	359	81	346	81	340
w tym: wielodzietność	33	180	32	178	32	183
Bezrobocie	180	348	151	278	128	224
Niepełnosprawność	425	626	409	608	405	586
Długotrwała lub ciężka choroba	492	699	484	696	507	669
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	74	272	78	294	75	293
rodziny niepełne	38	108	42	126	37	114
rodziny wielodzietne	17	96	18	107	20	115
Przemoc w rodzinie	12	28	10	19	12	39
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	27	39	21	38	28	41
Narkomania	6	10	5	7	9	10
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	28	30	27	30	24	27
Trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	1	2	1	3
Zdarzenie losowe	6	6	17	18	3	5
Sytuacja kryzysowa	8	23	4	10	1	1
Kłęska żywiołowa lub	0	0	0	0	0	0

ekologiczna						
-------------	--	--	--	--	--	--

Rodziny z dziećmi przeżywające trudności w prawidłowym sprawowaniu opieki nad dziećmi, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mają możliwość korzystania ze wsparcia, które zgodnie z w/wym. ustawą ma obowiązek zapewnić im gmina.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Otwocku podejmuje działania interwencyjne w zakresie zapewnienia odpowiedniego wsparcia dzieciom i rodzinom.

Według stanu na dzień 31.12.2025r. w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało 38 dzieci, w Zakładzie Opiekuńczo – Leczniczym 3 dzieci a w rodzinach zastępczych i rodzinnym domu dziecka przebywało 50 dzieci, w Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym przebywało 2 dzieci.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że stale na wysokim poziomie utrzymuje się liczba rodzin, które wykazują trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a wsparcie tych rodzin jest jednym z głównych celów podmiotów zajmujących się rodziną. Rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi może zostać udzielona pomoc w postaci przydzielenia asystenta rodziny, który prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu przez nią wyznaczonym. Organizacja pracy asystentów rodziny gwarantuje elastyczność i dopasowanie do potrzeb wspieranych rodzin. Pozwala to na udzielenie pomocy zarówno w kontekście systemowego wsparcia, jak i w sytuacji kryzysowej. Asystenci rodziny podejmują pracę z rodzinami biologicznymi przeżywającymi trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Działania ujęte w planie pracy z rodziną mogą mieć cel naprawczy, podtrzymujący lub też profilaktyczny i edukacyjny oraz zmniejszać ryzyko odseparowania dziecka od rodziny. W Ośrodku Pomocy Społecznej w Otwocku zatrudnionych jest pięciu asystentów rodziny, którzy w latach 2023 – 2025 udzielili wsparcia rodzinom.

RODZINY, KTÓRYM UDZIELIŁ WSPARCIA ASYSTENT RODZINY:

2023 ROK		2024 ROK		2025 ROK	
LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI
63	146	60	137	73	166

LICZBA RODZIN Z KTÓRYMI ASYSTENT RODZINY ZAKOŃCZYŁ WSPÓŁPRACĘ:

Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę, w tym:	2023 ROK	2024 ROK	2025 ROK
	13	12	22
Ze względu na osiągnięcie celów	3	5	9
Ze względu na zaprzestanie współpracy	1	1	9
Ze względu na brak efektów	4	4	4
Ze względu na zmianę miejsca zamieszkania	5	2	0
Ze względu na śmierć klienta	0	0	0
Ze względu na zniesienie Sądowego nakazu współpracy	0	0	0

IV. Analiza SWOT

Analiza strategiczna Miejskiego Programu Wspierania Rodziny opracowanego na lata 2026–2028 ujawnia mocne i słabe strony założenia, a także szanse i zagrożenia. Analiza SWOT jest oceną możliwości realizacji projektu, w którym uwzględnia się dostępne zasoby, dysponowanie którymi pozwoli na zaproponowanie i zrealizowanie oferty wsparcia dla rodzin, a także jest możliwością oszacowania ograniczeń w realizacji Programu. Technika ta polega na posegregowaniu posiadanych informacji na cztery grupy.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
-obowiązujące strategie, programy i akty prawne dla miasta Otwocka; -dobrze funkcjonujący Ośrodek Pomocy Społecznej w Otwocku; -dobre warunki organizacyjne i infrastrukturalne do prowadzenia pracy socjalnej, dobrze przygotowana kadra; -dostępność instytucji pomocowych; -działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; -działalność Interdyscyplinarnego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej; -działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie; -działalność Powiatowej Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej; -wykształcona i doświadczona kadra posiadająca umiejętności w zakresie pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi; -objęcie rodzin wsparciem asystenta rodziny, zapewnienie indywidualnej pracy z rodzinami w kryzysie, co zwiększa skuteczność pomocy; -możliwość korzystania mieszkańców miasta Otwock z Karty Dużej Rodziny, Karty Rodzina 3+ i Karta Rodzina N+, Bilet Metropolitalny; -placówki oświatowe -sprawna realizacja świadczeń rodzinnych,	-brak sprawnego systemu informacji i komunikacji pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny; -mała liczba rodzin wspierających; -słaby dostęp do poradnictwa specjalistycznego; -brak placówek wsparcia dziennego na terenie miasta Otwock; -niewystarczająca współpraca instytucji w zakresie wsparcia rodziny; -niski poziom wykształcenia osób korzystających z pomocy społecznej; -niskie kwalifikacje osób w wieku aktywności zawodowej; -niski poziom aktywności zawodowej klientów OPS; -niski poziom świadomego rodzicielstwa; -niedostateczne środki finansowe rodzin na zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży; -niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów i możliwości w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej; -niska motywacja do podjęcia działań zmierzających do zmiany i poprawy sytuacji u osób wymagających wsparcia; -przerzucenie całkowitej odpowiedzialności za wychowanie dziecka na szkołę i/lub inne instytucje;

wychowawczych i alimentacyjnych – sprawny system finansowego wsparcia rodzin, obejmujący m.in. świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny; -budowa nowych mieszkań komunalnych na terenie gminy; -zwiększanie dostępności placów zabaw na terenie całej gminy – wspieranie rodzin poprzez infrastrukturę rekreacyjną i integracyjną; -zwiększanie dostępu mieszkańców do obiektów rekreacyjnych i sportowych – rozwój oferty spędzania czasu wolnego sprzyjający integracji rodzin; -funkcjonowanie żłobków, dla dzieci do 3 roku życia, poprawa dostępu do opieki nad najmłodszymi i ułatwienie aktywizacji zawodowej rodziców; -funkcjonowanie dwóch Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych dla dzieci z niepełnosprawnością; -działalność Fundacji PRO HOMINI, punkt podaj dalej; -działająca Jadłodzielnia.	-wyuczona bezradność i roszczeniowość; -niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla rodzin ubiegających się o lokal socjalny lub komunalny, brak gminnych mieszkań chronionych; -bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie; -ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej; -ograniczone możliwości wsparcia rodzin w kryzysie wieloproblemowym (np. uzależnienia, przemoc domowa, bezrobocie). -brak dostatecznej liczby specjalistów (psychologów, terapeutów, pedagogów); -wzrost ilości zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży; -występujące patologie społeczne; -rynek pracy nieprzystosowany dla potrzeb samotnych matek; -trudności w dotarciu do rodzin ukrywających problemy lub niechętnych współpracy z instytucjami. -ograniczone środki finansowe; -ograniczona dostępność do usług zdrowia psychicznego na terenie gminy – konieczność korzystania z placówek w innych miejscowościach.
SZANSE	ZAGROŻENIA
-podnoszenie kompetencji osób pracujących na rzecz rodziny;	-dalsze utrwalanie się zjawisk negatywnych w sferze społecznej;

-prospołeczna polityka państwa; -rozwój wolontariatu i inicjatyw obywatelskich – włączanie mieszkańców w działania pomocowe i integracyjne; -możliwość wykorzystania potencjału szkół i placówek oświatowych do prowadzenia działań profilaktycznych i wychowawczych; -skuteczna i trafna diagnoza problemów dotyczących rodziny oraz analiza dynamiki rozwoju pojawiających się problemów społecznych; -możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy unijnych, krajowych i regionalnych na rozwój usług społecznych, profilaktykę oraz infrastrukturę wsparcia rodzin. -rosnąca świadomość społeczna; -aktywność organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w realizacji działań społecznych oraz projektów partnerskich; -współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny; -rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej -pogłębianie współdziałania OPS, szkół, policji, kuratorów, organizacji pozarządowych, placówek zdrowia i parafii; -wzmocnienie roli opiekuńczo wychowawczej rodzin, edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzanie	-ubożenie społeczeństwa; -zanik więzi i tradycji rodzinnych, rozpad rodziny; - zaniechanie emocjonalne dziecka; -nasilenie problemów zdrowia psychicznego wśród dzieci, młodzieży i dorosłych; -upadek autorytetów; -brak czasu rodziców dla dzieci; -niski poziom wiedzy na temat świadomego rodzicielstwa; -zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców; -brak wystarczającej wiedzy nt. nowych uzależnień i cyberprzemocy; -powielanie wyuczonych w dzieciństwie wzorców zachowań; -wzrost kosztów utrzymania rodziny; -negatywny wpływ mediów i treści internetowych na dzieci i młodzież powoduje zaburzenia emocjonalne, agresję, problemy z koncentracją, a także demoralizację i zniekształcenie wartości rodzinnych; -przerzucenie całkowitej odpowiedzialności za wychowanie dziecka na szkołę i/lub inne instytucje; -przerzucanie odpowiedzialności za losy rodziny na instytucje; -brak świadomości na temat grożących dziecku niebezpieczeństw;
--	---

budżetem domowym;	-brak zainteresowania rodziców sposobem spędzania czasu wolnego przez dziecko; -niewystarczająca opieka medyczna w szkołach utrudnia wczesne wykrywanie problemów zdrowotnych i psychicznych uczniów; może pogarszać stan zdrowia dzieci oraz ograniczać skuteczność działań profilaktycznych; -rosnąca ilość dzieci i młodzieży używających środków psychoaktywnych; -wzrost agresji wśród dzieci i młodzieży; -rozszerzenie zjawisk patologicznych, np. agresja, uzależnienia; -ukrywanie zjawiska przemocy domowej – prowadzące do braku reakcji ze strony służb, uniemożliwia udzielenie pomocy i pogłębia dramat rodzin dotkniętych przemocą; -pogłębiające się podziały społeczne; -wypalenie zawodowe pracowników socjalnych i asystentów rodziny.
--------------------------	--

V. Odbiorcy programu.

Miejski Program Wspierania Rodziny skierowany jest głównie do rodzin dysfunkcyjnych, przeżywających trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, w których wychowują się dzieci oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Program głównie kierowany jest do rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zagrożonych kryzysem, w których występują:

- ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia oraz inne negatywne zjawiska,
- rodzin dotkniętych przemocą,
- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodzin wielodzietnych,
- rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym,
- małoletnich matek,
- rodzin niepełnych,
- rodzin zmagających się z trudnościami wychowania dzieci w wieku dojrzewania,
- rodzin biologicznych, w związku z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

Przewidywana praca z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mają na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, jak również aktywizację i wzmocnienie działalności instytucji, placówek i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania rodziny. Działania skierowane są na zapewnienie bezpieczeństwa dzieci oraz podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów w celu zapewnienia optymalnego rozwoju dzieci oraz ogólnego podniesienia jakości życia całej rodziny. Wszelkie działania mające na celu wsparcie rodziny są niezwykle ważne, gdyż wzmacniając rodzinę, wzmacniamy kapitał społeczny społeczności lokalnej.

VI. Cele Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028.

Cel główny :

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w szczególności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin.

Cele szczegółowe :

Cel 1 : Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Zadania do realizacji :

- zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia;
- dożywianie dzieci;
- zapewnienie pomocy, w tym w formie schronienia, osobom doznającym przemocy w rodzinie;
- monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- pomoc w zaopatrzeniu osób niepełnosprawnych w niezbędny sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze;
- zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Cel 2: Minimalizowanie skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach i podejmowanie działań prowadzących do odbudowy więzi rodzinnych oraz do powrotu dzieci do rodzin biologicznych.

Zadania do realizacji :

- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny;
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczej;
- zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, i prawnego rodzinom i dzieciom;
- tworzenie i prowadzenie grup wsparcia;
- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
- podnoszenie kompetencji rodzin, które tego wymagają w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji, poradnictwa oraz udostępnianie literatury fachowej;

- kampanie społeczne dotyczące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz o tematyce rodzinnej;
- wsparcie ze strony asystenta rodziny (podnoszenie kompetencji rodzicielskich, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym itp.);
- praca socjalna ze strony pracowników socjalnych.

Cel 3: Wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin.

Zadania do realizacji :

- koordynacja działań i bieżąca współpraca podmiotów podejmujących działania na rzecz dzieci i młodzieży;
- dobór działań naprawczych na rzecz dziecka i rodziny w oparciu o działania interdyscyplinarne.

Cel 4: Zapobieganie uzależnieniom oraz niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.

Zadania do realizacji :

- przygotowanie, prowadzenie i finansowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży;
- organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, w tym organizowanie wypoczynku letniego i zajęć pozaszkolnych;
- prowadzenie działań integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym wśród dzieci i młodzieży;
- finansowanie istniejących świetlic i klubów młodzieżowych oraz dążenie do tworzenia placówek wsparcia dziennego na terenie miasta;
- udzielanie pomocy uczniom z trudnościami w nauce;
- wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności sprzyjających uwrażliwieniu młodzieży na potrzeby innych ludzi;
- wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dziecka;
- prowadzenie działań integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym;
- monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców bądź dzieci;
- wczesna interwencja.

Cel 5: Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.

Zadania do realizacji:

- praca środowiskowa, wsparcie rodzin w trudnej sytuacji życiowej, ułatwienie dostępu do różnorodnych form pomocy;
- zapewnienie innych form wsparcia dla rodzin, łatwiejszy dostęp do pomocy specjalistycznej, podejmowanie przez rodziców edukacji w zakresie wypełniania funkcji rodzicielskich: poród, połóg i karmienie;
- objęcie wsparciem materialnym rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym.

Cel 6: Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania do realizacji:

- edukacja służąca wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie prawidłowych wzorców wychowawczych i poprawy relacji między członkami rodziny, wzmocnienie pozytywnych postaw rodzicielskich, podniesienie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców, obniżenie zagrożenia odebrania dzieci;
- zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, umożliwiającego korzystanie z różnorodnych form wsparcia: prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, przeciwdziałania przemocy.
- skrócenie czasu oczekiwania na pomoc specjalistów, udzielanie niezwłocznego wsparcia rodzinom w kryzysie, poprawa funkcjonowania rodzin i osób korzystających ze wsparcia;
- ustanowienie rodzin wspierających.

Cel 7: Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc dziecku i rodzinie.

Zadania do realizacji:

- tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- systematyczne superwizje;
- finansowanie i organizacja szkoleń.

VII. Realizatorzy Programu.

Program realizowany jest w oparciu o ujęcie wielosektorowe z uwzględnieniem podmiotów bezpośrednio lub pośrednio oddziałujących na rodzinę i dziecko.

Realizatorami Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026–2028 są instytucje zawodowo zajmujące się wspieraniem i pomocą rodzinom z terenu miasta Otwock. Interdyscyplinarne podejście do problemów występujących w rodzinie umożliwia stworzenie spójnej i wielowymiarowej podstawy do zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom w środowisku. Organizowanie i koordynowanie zadań Miejskiego Programu Wspierania Rodziny należy do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Otwocku. Program będą realizowały również inne instytucje o zasięgu gminnym, do których zadań należy praca z dzieckiem i rodziną, w szczególności:

- Urząd Miasta Otwocka,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Miejski Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy diagnostyczno-pomocowe zajmujące się przemocą domową w rodzinie;
- Placówki Oświatowe;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku;
- Komenda Powiatowa Policji w Otwocku;
- Powiatowy Urząd Pracy;
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Otwocku;
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci;
- Sąd Rejonowy w Otwocku;
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Otwocku;
- Poradnie Leczenia Uzależnień;
- Poradnia Zdrowia Psychicznego;
- świetlice środowiskowe;
- Caritas, Pro – Homini, organizacje pozarządowe;
- Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Otwocku;
- Służba zdrowia.

VIII. Finansowanie.

Finansowanie Miejskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026–2028 odbywać się będzie ze środków pochodzących z:

- budżetu miasta (uchwała budżetowa);
- poszczególnych podmiotów realizujących zadania na rzecz dziecka i rodziny;
- budżetu państwa (konkursy i programy rządowe);
- dotacji unijnych;
- organizacji pozarządowych.

IX. Zakładane efekty realizacji programu.

Spodziewanymi rezultatami realizowanego w latach 2026-2028 Programu Wspierania Rodziny Mieście Otwock są:

- pogłębienie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz dobra rodzin;
- poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz osiągnięcie przez rodziny podstawowego poziomu stabilności życiowej, który umożliwi im wychowywanie dzieci;
- poprawa sytuacja dziecka w rodzinie oraz w środowisku szkolnym;
- powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin biologicznych;
- podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa o dostępnych formach wsparcia dla rodzin przeżywających trudności, doświadczających sytuacji kryzysowych lub nimi zagrożonych.

Powyższe rezultaty są możliwe do osiągnięcia między innymi dzięki:

- ścisłej współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz dobra rodzin i szybkiemu, skutecznemu przepływie informacji pomiędzy instytucjami;
- tworzeniu zespołów wspierających rodziny w kryzysie.

X. Monitoring i ewaluacja Programu.

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2026 –2028 w Otwocku zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. stanowi dokument wyznaczający cele i zadania na okres 3 lat, w związku z tym wymaga oceny i weryfikacji efektywności podejmowanych zadań.

Monitoring Programu będzie polegał na bieżącym gromadzeniu i analizowaniu informacji o stanie jego realizacji. Zebrane w jego toku dane pozwolą na kontrolę postępu realizacji poszczególnych zadań oraz podjęcie działań korygujących. Stała obserwacja realizacji wyznaczonych celów pozwoli na ewentualne dookreślenie obszarów, które poddane zostaną ewaluacji.

Corocznej merytorycznej analizie poddane będą :

- rzeczywiste rezultaty zastosowanych rozwiązań (oczekiwane i nieoczekiwane);
- porównanie zgodności osiągniętych rezultatów z celami Programu;
- współpraca partnerów programu i jej wpływ na realne wsparcie rodzin w mieście Otwock.

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej w Otwocku sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Wspierania Rodzin, zgodnie z art. 179 ust. 1 Ustawy o Wspieraniu Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku.

Miejski Program Wspierania Rodziny w Otwocku na charakter otwarty, jego ewaluacja będzie prowadzona zależnie od aktualnie występujących potrzeb.

XI. Podsumowanie.

Miejski Program Wspierania Rodziny w Otwock na lata 2026–2028 zakłada tworzenie sprzyjających warunków do poprawy życia rodzin i dzieci. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Rodzinie zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i umiejętności. Wsparcie dla rodziny będzie miało charakter profilaktyczny. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację Programu powinny włączyć się aktywnie instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i rodziny.

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

